

Algemene Bestuursdienst
*Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties*

Normeren en beprijzen stikstofemissies

Bernard ter Haar
Maart 2021

ABDTOPConsult
Dichtbij en onafhankelijk

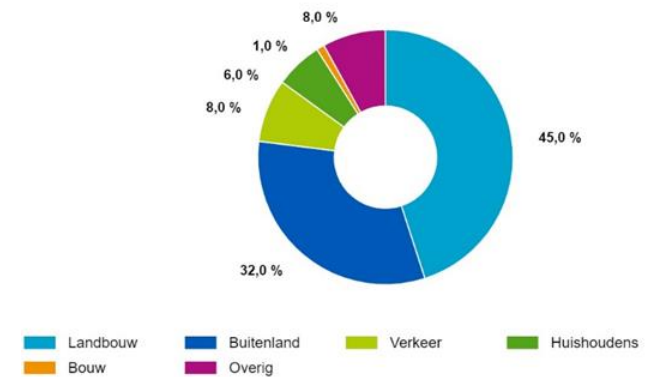

Aanleiding en opdracht

- Huidige neerslag van stikstofoxiden (NOx) en ammoniak (NH3) schadelijk voor mens en natuur.
- Sinds uitspraak Raad van State (mei 2019) zijn mogelijkheden om activiteiten die reactief stikstof uitstoten te vergunnen, sterk beperkt.
- Onafhankelijke ambtelijke verkenning
- Hoofdvraag: Of - en zo ja in hoeverre - een route van normeren en beprijzen kan bijdragen aan het invullen van de stikstofreductieopgave.
- Stikstofreductiepercentages 2030: 30%, 50%, 70%

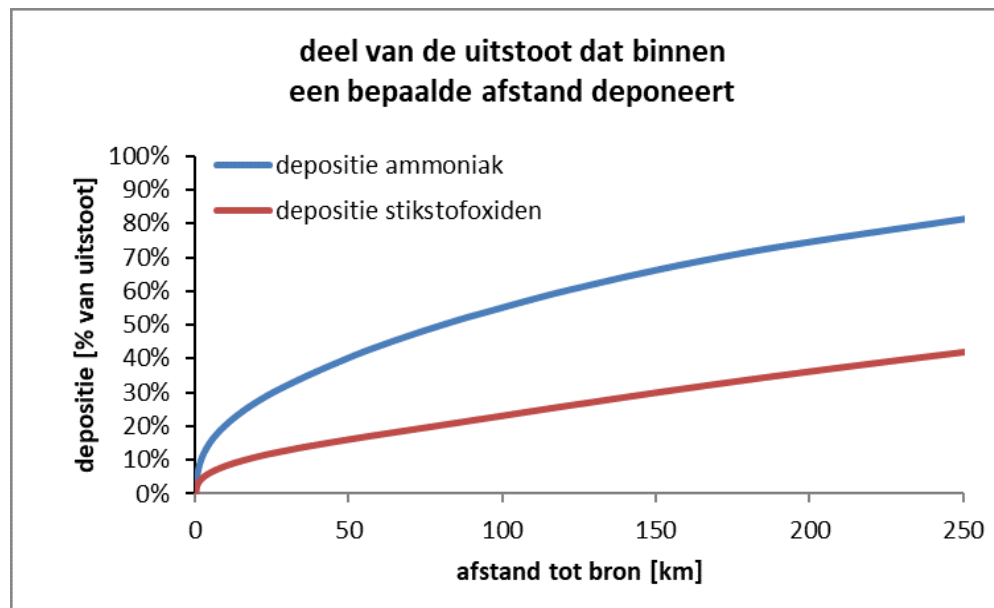
Stikstofdepositie naar oorsprong, 2019

Normeren en beprijzen gericht op reductie emissies

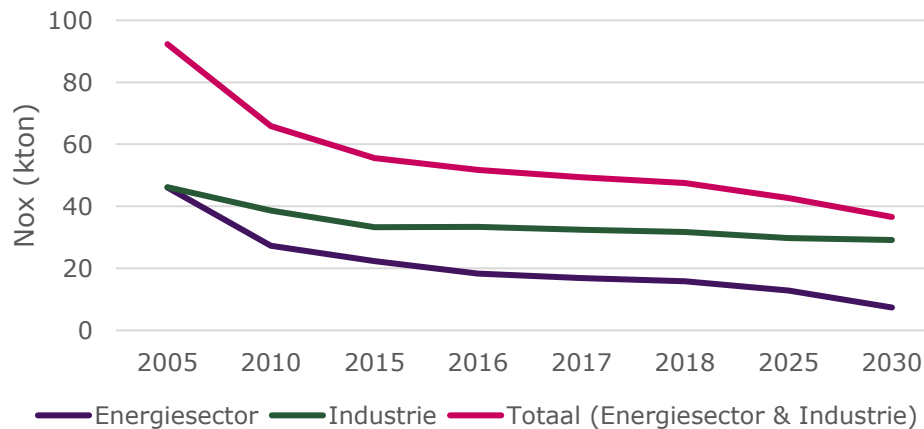
- Reductie Stikstofemissies: generieke en gebiedsgerichte maatregelen
- Instrumentarium: normeren en beprijzen
- Vier sectoren: industrie (NO_x), mobiliteit (NO_x), landbouw (NH₃) en huishoudens

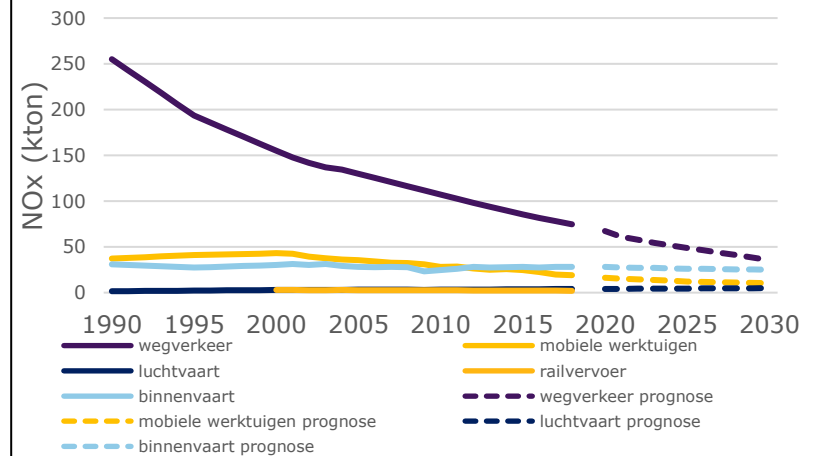

Mobiliteit en industrie (NOx) - 1

Nox-emissies industrie

No-emissies mobiliteit

Totaal Nox 2018: 211 kton

Totaal Nox 2030: 130 kton: Autonome daling circa 40%, vooral door EU normen en klimaat

Mobiliteit en industrie (NOx) - 2

Industrie:

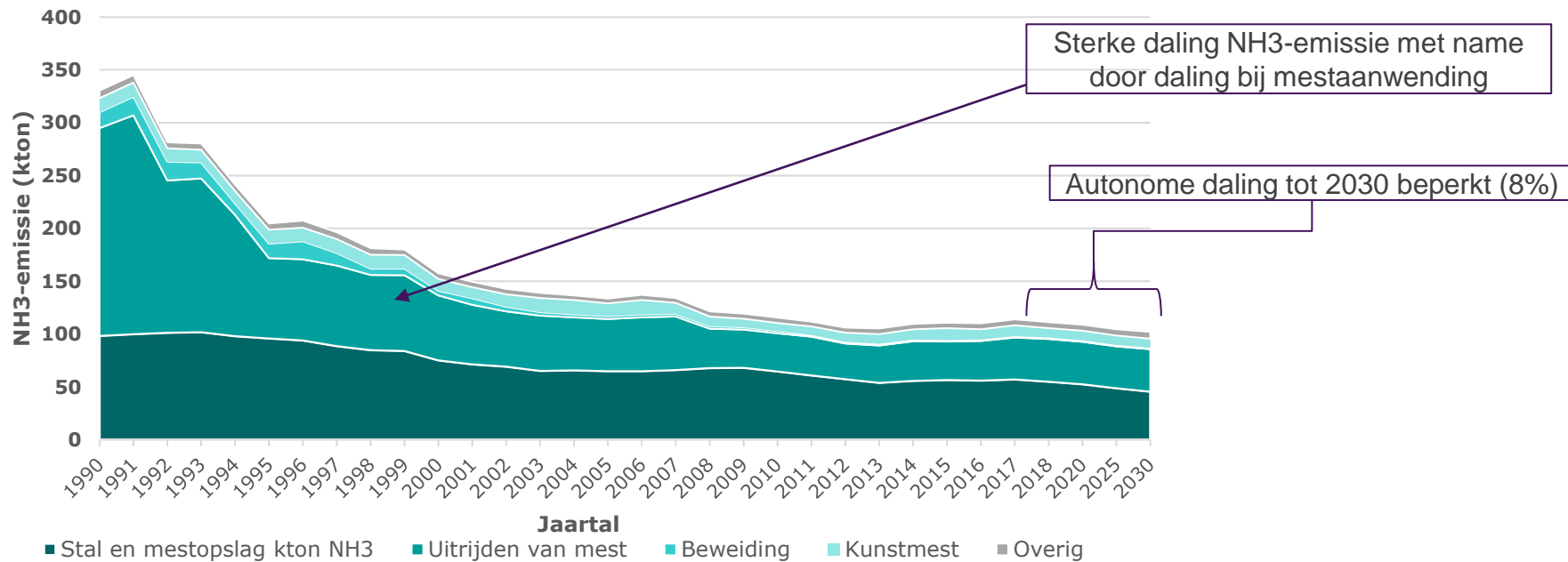
- Pigou-heffing meest geschikte instrument (13 kton)
- Daarnaast: BBT-aanpak en aanscherpen energiebelasting
- Effect depositie klein

Mobiliteit:

- Additioneel effect is beperkt
- Grootste winst: milieuzones binnenhavens (3,8 kton)
- Daarnaast: Betalen naar gebruik (3,3 kton), uitbreiding snelheidsverlaging naar nacht en vrijstelling energiebelasting elektrische boten.

Landbouw – aangrijpingspunten stikstofreductie

1 - Verminderen stikstofinput

2 - Beperken emissies stal en opslag

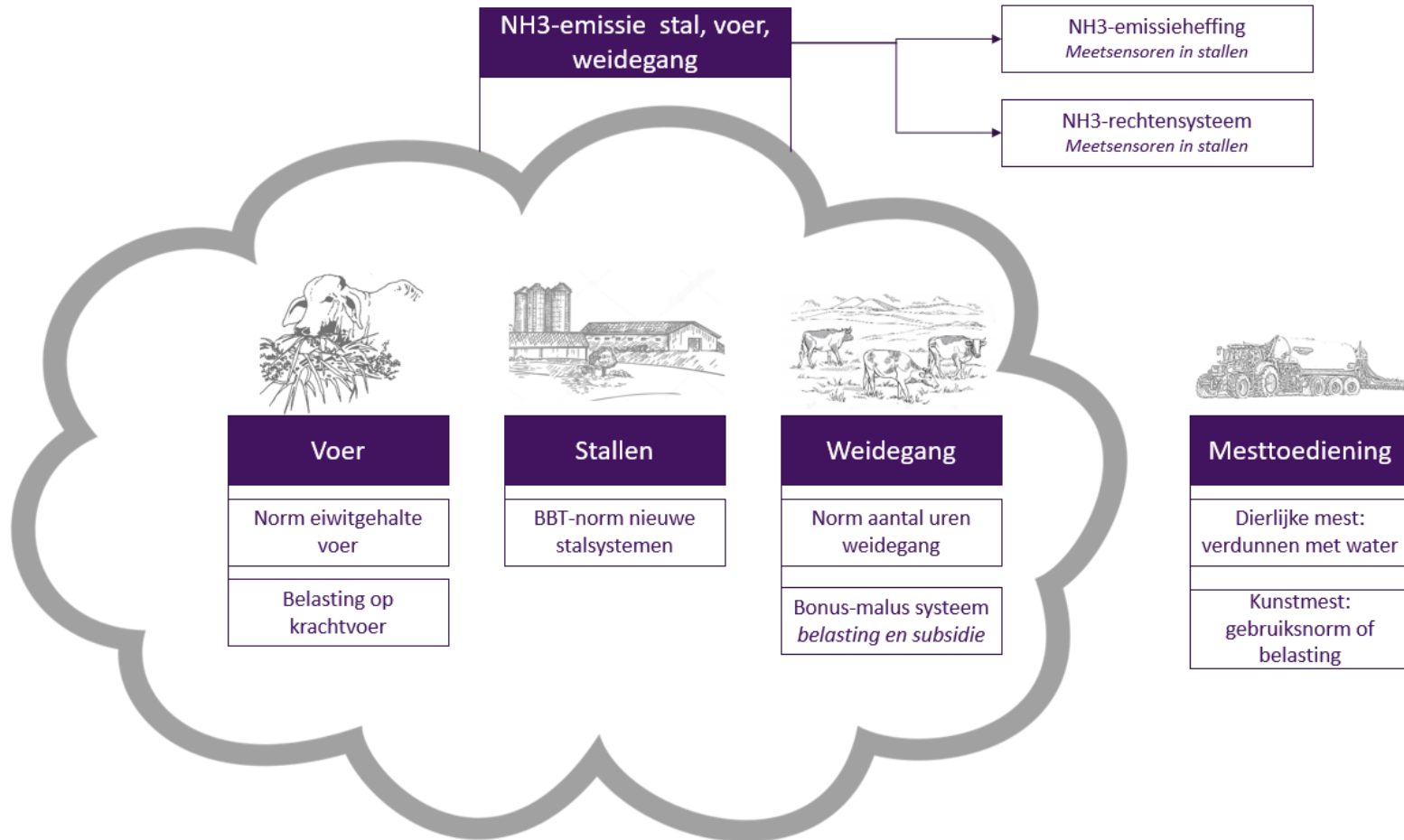
3 - Beperken emissies mesttoediening

4 - Minder dieren

Aangrijpingspunten reductie NH3-emissie landbouw

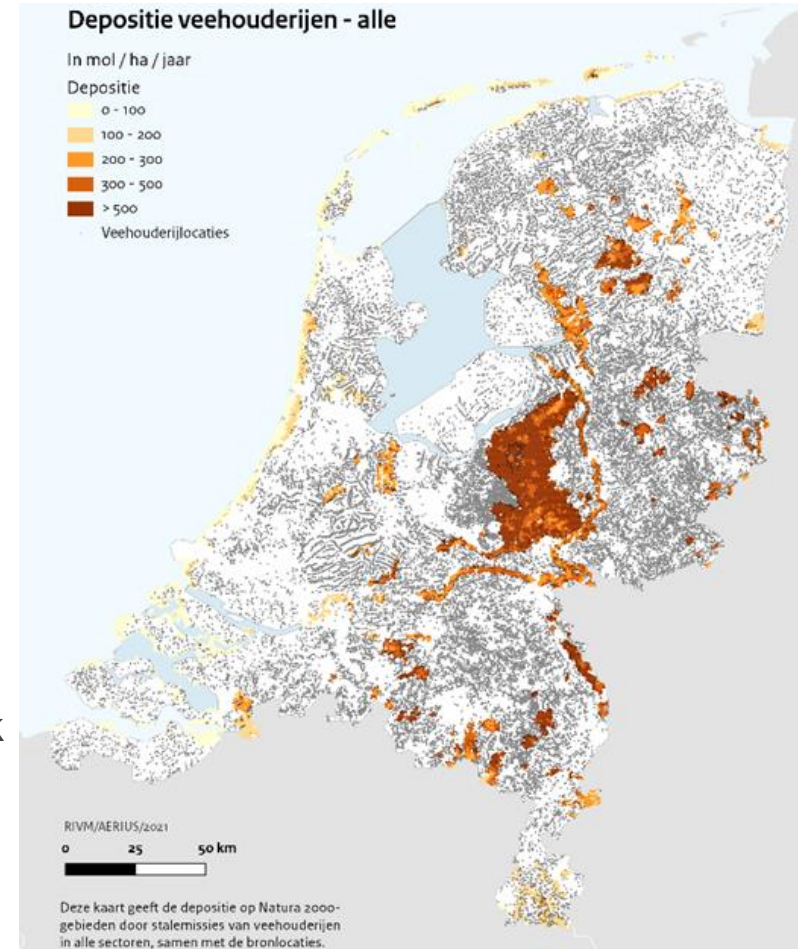
Landbouw – nieuw instrumentarium: normeren en beprijsen

Landbouw – krimp veestapel?

- Bijdrage veehouderij aan NH₃-emissie is groot
  - Stal en opslag
  - Mestaanwending (samen circa 80%)
- Krimp vee onvermijdelijk onderdeel van pakketten met hoge (50-70%) NH₃-reductiedoelstelling
- Aanvullend gericht beleid op lokale piekbelasters
- Verschillende instrumenten denkbaar, maar kost in alle gevallen veel geld. Maar huidige stilstand en milieuschade kost ook geld.
- Volgorde, timing en meekoppeling klimaat belangrijk

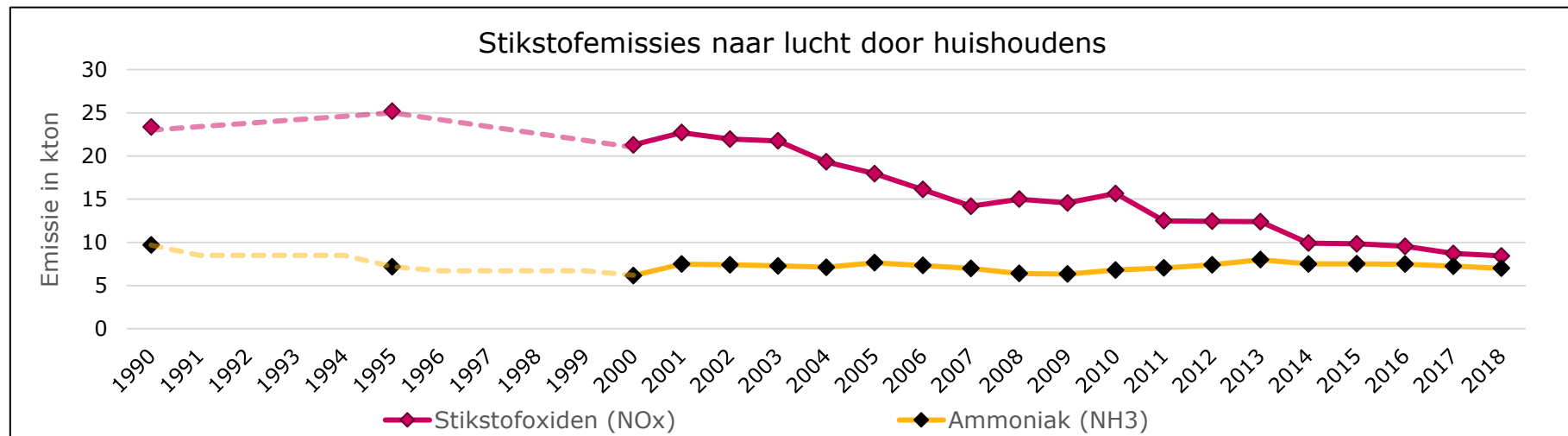

Huishoudens

- NH₃-emissie: ademen, mest van mens en dier, oplosmiddelen etc.
- Nox-emissie: energieverbruik, sfeerhaarden, etc.
- Reductiemogelijkheden verkend, maar beperkt
- Consumptiebelasting op dierlijke voedselproducten? Ketenaanpak

Aanbevelingen

- Gebalanceerde inzet voor sectoren en generiek/gebiedsgericht
- Ingrijpende keuzes noodzakelijk voor de veehouderij
- Perspectief voor boer met duidelijk en aanvullend beleid
- Let op timing, volgorde en samenhang van de maatregelen
- Uitrol NH3 meetsysteem op bedrijfsniveau
- Aanscherping normstelling mesttoediening
- Gebiedsgericht: normeren/beprijzen en maatwerk (verplichte) beëindiging piekbelasters

Algemene Bestuursdienst
*Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties*

Dank voor uw
aandacht!

Bernard ter Haar
Maart 2021

ABDTOPConsult
Dichtbij en onafhankelijk